

REALKREDITANKENÆVNET

K E N D E L S E

afsagt den 28. april 2003

JOURNAL NR.: 202-06-039-D

KLAGER:

INSTITUT: Realkredit Danmark A/S

KLAGEEMNE: Gebyr for obligationsdepot

DATO FOR NÆVNSMØDE: Den 10. februar 2003
Den 10. april 2003

SAGSBEHANDLER: Sekretariatschef Susanne Nielsen

NÆVNSMEDLEMMER, DER HAR DELTAGET I BEHANDLINGEN:

Hugo Wendler Pedersen (formand)
Grit Munk
Jeanette Werner
Per Englyst
Mads Laursen

SAGENS OMSTENDIGHEDER:

Klageren har et obligationsdepot hos det indklagede realkreditinstitut.

Af indklagedes "Handels- og depotbetingelser" fra august 2001 fremgik det, på hvilke vilkår obligationer kunne handles igennem indklagede, herunder en angivelse af de kurtagesatser, respektive kurstillæg og kursfradrag, som var gældende ved obligationshandler. Om opbevaring af obligationer fremgik følgende af betingelserne:

"Hvordan opbevarer du obligationer?

I henhold til lov nr. 101 af 10. februar 1992 om Værdipapircentralen, skal ejere af obligationer have disse kontoført på et værdipapirdepot (VP-depot). Har du obligationer, der er udstedt af ...(indklagede)..., kan du få dem kontoført hos os.

Hvordan opretter du et depot?

Når du ønsker at oprette et værdipapirdepot hos ...(indklagede)..., skal vi bruge oplysninger om dit navn, adresse, CPR-nummer og et kontonummer i dit pengeinstitut. Vi skal også bruge din underskrift samt underskrift(er) fra de(n) person(er), der eventuelt skal have fuldmagt til at handle fra dit depot. Du kan enten henvende dig direkte på et af vores distriktskontorer eller sende oplysningerne til os..."

Det fremgik ikke af Handels- og depotbetingelserne fra august 2001, at der skulle betales gebyr for obligationsdepoter.

Indklagede fremsendte den 21. november 2001 følgende brev til sine depotkunder:

"...Nyt depotsystem i ...(indklagede)..."

...(Indklagede)... indfører et nyt depotsystem fra den 1. juni 2002, som betyder en række ændringer i vores handels- og depotbestemmelser. I foråret 2002 sender vi de nye depotbetingelser og mere information til dig. Men vi kan allerede nu fortælle, at ændringerne får betydning på to områder:

Handel med værdipapirer

Det vil ikke længere være muligt at købe og sælge på dit depot gennem ...(indklagede)... Fremover kan du kun gennemføre handler i dit eget pengeinstitut.

Nye gebyrer

Vi indfører et gebyr for at opbevare dine obligationer i ...(indklagede)... Gebyret er på 75 kr. pr. depot for et halvt år. Desuden indfører vi et gebyr på 12,50 kr. pr. depot, når der sker ændringer i beholdningen. Vi tager ikke gebyr, når ændringer i beholdningen giver en betaling på under 200 kr. pr. udtrækningstermin.

Alle gebyrer bliver opkrævet et halvt år bagud - første gang den 1. december 2002.

Vi beklager den ulejlighed, ændringerne måtte give dig, og du er naturligvis velkommen til at ringe på telefon ... hvis du har spørgsmål..."

Indklagede fremsendte endvidere den 15. februar 2002 følgende brev til sine depotkunder:

"...Gebyrer for opbevaringsdepoter pr. 1. juni 2002.

Med henvisning til brev af 21. november 2001 gør vi opmærksom på, at ... (indklagede) ... pr. 1. juni 2002 indfører gebyrer for opbevaringsdepoter.

Vi erindrer om, at hvis De ønsker at flytte deres depot til et andet depotsted, kan flytningen ske gebyrfrit frem til den 1. juni 2002.

Ønsker De at sælge Deres beholdning, kan det ske gennem ... (indklagede) ... frem til 1. juni 2002. Beholdninger på op til nom. 4.000,- vil blive solgt uden kurtage. Efter 1. juni kan handel på depoter ikke længere ske via ... (indklagede) ...

Som lovet fremsender vi medio april 2002 de nye depotbetingelser og mere information til Dem..."

Den 15. maj 2002 fremsendte indklagede de nye forretningsbetingelser for depoter til klageren tillige med en prislister samt nogle eksempler på beregning af gebyrer.

Af indklagedes "Forretningsbetingelser for depoter i ... (indklagede) ..." fra 1. juni 2002 fremgår blandt andet følgende:

"...Forretningsbetingelser for depoter i ... (indklagede) ... indeholder en generel orientering om de vilkår, som gælder, når De har et depot i ... (indklagede)

I depotet opbevarer ... (indklagede) ... obligationer udstedt af ... (indklagede) ... og yder den service, der er forbundet med opbevaringen.

Forretningsbetingelserne for depoter kan til enhver tid ændres af ... (indklagede) ... Forretningsbetingelserne gælder, medmindre andet udtrykkeligt er aftalt mellem parterne. Forud for ændring i forretningsbetingelserne vil nye blive fremsendt...

Hvordan oprettes depotet

Når De opretter et depot, skal ... (indklagede) ... have oplysning om Deres navn, adresse, CPR-/CVR-nummer. CPR-/CVR-nummer skal dokumenteres. Desuden skal ... (indklagede) ... have underskiftsprøve af depotejer og eventuelle andre dispositions- eller tegningsberettigede. For depotejere med særlige ejerstruktur - f.eks. foreninger, fonde o.l. skal der vises yderligere dokumentation i form af vedtægter mv...

Depoter, der står uden beholdninger ud over 6 måneder vil automatisk blive slettet...

Handel på depotet

... (Indklagede) ... gennemfører ikke handler og rådgiver ikke i forbindelse med køb og salg. Køb og salg af obligationer til depot i ... (indklagede) ... skal ske ved henvendelse til sædvanligt pengeinstitut. Rådgivning om investeringer sker ligeledes gennem sædvanligt pengeinstitut...

Depotgebyrer

...(Indklagede)... beregner gebyr for opbevaring og registrering af værdipapirerne i depotet samt for de serviceydelser, der er forbundne hermed efter de priser, der gælder til enhver tid jævnt og også "Priser for opbevaringsdepoter i ...(indklagede)..." .

Depotgebyrer betales halvårligt bagud...

Misligholdelse

Hvis depotaftalen bliver misligholdt, eksempelvis ved manglende betaling af gebyrer, er ...(indklagede)... berettiget til med 1 måneds skriftlig varsel til enten at tilbageholde rente og udtrukne beløb eller tvangsrealisere depotet...

Opsigelse af depotaftalen

...(Indklagede)... kan til enhver tid opsig depotaftalen med 6 måneders varsel..."

Af den vedlagte prisliste fremgår det, at der i grundpris pr. depot beregnes 75 kr. inklusive moms, og at der pr. transaktion ved beholdningsændringer skal betales 12,50 kr. inklusive moms. Det fremgår endvidere, at overførsel af obligationer til fremmed pengeinstitut koster 150 kr. inklusive moms.

Klageren protesterede efterfølgende forgæves over for indklagede over de varslede gebyrer vedrørende obligationsdepoter.

Klageren indbragte herefter sagen for Realkreditankenævnet.

PARTERNES PÅSTANDE:

Klageren påstår indklagede tilpligtet at anerkende, at instituttet er uberettiget til at kræve gebyrer for forvaltning af depoter, hvori er indlagt obligationer med indklagede som udstedende institut (kontoførende institut).

Indklagede påstår frifindelse.

KLAGERENS FREMSTILLING:

Klageren henviser til, at det i værdipapircentralloven nr. 179 af 14. maj 1980 (overgang til papirløse obligationer) tydeligt fremgår, at:

Ejere af obligationer, der er underlagt ovennævnte lov, kan vederlagsfrit få disse forvaltet af udstedende institut (kontoførende institut).

Han har forsøgt at få oplysninger hos indklagede og i Værdipapircentralen angående lovhjemlen til indførelse af gebyrerne hos indklagede på forvaltning af obligationsdepoter,

bestående af obligationer udstedt af indklagede, uden at få et rimeligt svar.

Han håber, at Ankenævnet kan hjælpe med at udrede lovgrundlaget for de påtænkte gebyrer.

INDKLAGEDES FREMSTILLING:

Indklagede oplyser, at indklagedes direktion i oktober 2000 besluttede at ændre instituttets handels- og depotbetingelser for indskrivningsdepoter.

Ændringen medførte blandt andet, at det ikke længere er muligt at købe og sælge obligationer til og fra et indskrivningsdepot, samt at indklagede indførte gebyrer for administration af indskrivningsdepoter.

Ved brev af 21. november 2001 varslede indklagede ændringen til samtlige deponthavere.

Ved brev af 15. februar 2002 varslede indklagede igen ændringen til samtlige deponthavere.

Den 15. maj 2002 fremsendte indklagede de nye forretningsbetingelser for depoter hos indklagede gældende fra 1. juni 2002.

Anbringender:

Til støtte for frifindelsespåstanden gøres gældende,

at det ikke er i strid med den "nugældende" lov om værdipapirhandel m.v., nr. 168 af 14. marts 2001, eller den i henhold til lov om værdipapirhandel § 65, stk. 2, udstedte bekendtgørelse nr. 925 (fortsat gældende) af 17. oktober 1996 om registrering m.v. af fondsaktiver i en værdipapircentral, at et kontoførende institut indfører gebyrer over for depotkunder for de ydelser, der foretages i forbindelse med administration af indskrivningsdepoter,

at gebyrernes størrelse ikke er urimelige i forhold til serviceydelsen,

at ændringen af handels- og depotbetingelserne er sket med et rimeligt varsel (mere end 6 måneder),

at deponthaverne har haft rimelig tid til at indrette sig på ændringen, og

at deponthaverne har haft mulighed for gebyrfrit at flytte deres depoter.

OPLYSNINGER M.V. FRA NÆVNSSEKRETARIATET:

Lov nr. 179 af 14. maj 1980 indeholder blandt andet følgende bestemmelser:

"§ 6. Ret til at foretage registrering i værdipapircentralen på dennes vegne og med retsvirkning i henhold til paragrafferne 8-16 (kontoførende institut) tilkommer:

...

4. realkreditinstitutter og andre obligationsudstedende institutter for så vidt angår fondsaktiver, der er udstedt af det pågældende institut...

§ 7. Industriministeren fastsætter regler om fremgangsmåden ved registrering og om godkendelse af personer, der som ansat i værdipapircentralen eller de kontoførende institutter kan udføre de med registreringen forbundne opgaver. Industriministeren kan endvidere fastsætte regler om kontoførende institutters adgang til at opkræve gebyrer for forvaltning af fondsaktiver og for registreringer vedrørende disse...

§ 21. Udgifterne ved værdipapircentralens oprettelse og virksomhed dækkes ved bidrag fra de myndigheder, institutter og selskaber, der udsteder fondsaktiver, og fra de kontoførende institutter under hensyntagen til de indskrevne fondsaktivers størrelse og omsætningens omfang. De nærmere regler fastsættes i værdipapircentralens vedtægter.

Stk. 2. Værdipapircentralen kan opkræve gebyr for særlige ekspeditioner...

§ 37. Loven træder i kraft den 1. juli 1980...

Stk. 3. Efter regler, der fastsættes af industriministeren, indkaldes cirkulerende børsnoterede værdipapirer til registrering i centralen.

Stk. 4. Efter det i indkaldelsen afgivne tidspunkt kan renter og andet udbytte af indkaldte værdipapirer kun hæves mod samtidig registrering..."

Fra de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til §§ 6 og 7 i lovforslaget til ovennævnte lov er hentet følgende:

"Almindelige bemærkninger

...5. I forhold til obligationsudvalgets overvejelser er der i lovforslaget foretaget en væsentlig ændring i værdipapircentralens struktur. Mens man tidligere overvejede at lade alle registreringer og udfærdigelse af bestilte kontoudskrifter være et anliggende mellem den enkelte investor og værdipapircentralen, og således at værdipapircentralen selv foretog de registreringer, der er forbundet med indskrivning og afvikling, er det efter

lovforslaget hovedreglen, at kontakt mellem investorerne og værdipapircentralen skal foregå "decentraliseret" gennem de nuværende opbevaringssteder (de "kontoførende institutter", jfr. Lovforslagets § 6). Derved opnås, hvad ikke mindst de nuværende opbevaringssteders personaleorganisationer har lagt vægt på, at værdipapircentralen ikke får en sektorforvridende virkning. Dog bemærkes, at dette samtidig betyder, at de kontoførende institutter ved lovforslaget får eneret på at administrere de fondsaktiver, der omfattes af forslaget...

Til § 6

...Værdipapircentralen skal ifølge lovforslagets § 8, jfr. § 33, registrere rettigheder over obligationer og aktier, det være sig ejerforhold eller begrænsede rettigheder, f.eks. panterettigheder og omsætningsbegrænsninger. Derimod sker ekspeditionen og sagsbehandling decentralt, således at realkreditinstitutter, banker, sparekasser og fondsbørsvekslerere varetager kontakten med investorerne. Disse institutter m.v., der på værdipapircentralens vegne foretager den fornødne sagsbehandling og ekspedition på investorernes konti, betegnes i lovforslaget som kontoførende institutter. En investors konti i centralen vil blive administreret gennem det eller de kontoførende institutter, som investor vælger, og som efter lovforslagets § 19 skal registreres på kontoen...

Til § 7

...For så vidt angår de kontoførende institutters forvaltning af fondsaktiver samt deres medvirken til registrering vedrørende disse, har man ikke i lovforslaget ønsket at tage stilling til, hvorvidt det er ønskeligt eller rimeligt, at der opkræves betalinger. Disse spørgsmål bør så vidt muligt løses af værdipapircentralen og de kontoførende institutter selv. Imidlertid kan der opstå problemer med hensyn til gebyrpraksis. Såfremt en ordning af disse ikke opnås, bør ministeren ved bekendtgørelse kunne fastsætte (ensartede) regler. En sådan hjemmel indeholdes i § 7, 2. pkt..."

Af bekendtgørelse nr. 531 af 4. oktober 1982 om indkaldelse af cirkulerende obligationer til registrering i Værdipapircentralen fremgår blandt andet følgende:

"§ 1. Værdipapircentralen indkalder ved bekendtgørelse i Statstidende cirkulerende, børsnoterede obligationer til registrering i centralen. Indkaldelsen kan tidligst bekendtgøres 6 måneder før og skal bekendtgøres senest 2 måneder før tidspunktet, hvor obligationerne kan registreres i centralen (konverteringstidspunktet).

Stk. 2. Værdipapircentralen drager omsorg for, at der gennem dagblade og lignende sker en passende annoncering om den i stk. 1 nævnte indkaldelse...

§ 3. Indlevering til registrering i Værdipapircentralen kan kun ske til et kontoførende institut, som har indgået tilslutningsaftale med Værdipapircentralen vedrørende det pågældende fondsaktiv. Det kontoførende institut udsteder kvittering for modtagelsen af obligationerne.

Stk. 2. Et kontoførende institut, som har indgået tilslutningsaftale med Værdipapircentralen, skal forud for konverteringstidspunktet meddele de kunder, der i instituttet har indlagt obligationer, der administreres under dets depot- eller indskrivningssystem, at disse obligationer ved dets foranstaltning vil blive registreret i Værdipapircentralen. Det samme gælder obligationer, der efter konverteringstidspunktet indleveres til dets depot- eller indskrivningssystem..."

Lov om værdipapirhandel m.v. (lov nr. 1072/1995 med senere ændringer, jf. lovekendtgørelse nr. 587 af 9. juli 2002) indeholder i afsnit VI reglerne for registrering af fondsaktiver, registreringsvirksomhed, tilslutning til en værdipapircentral m.v. Heraf fremgår blandt andet følgende:

"§ 62. Ret til at foretage indrapportering til registrering i en værdipapircentral på dennes vegne og med retsvirkning i henhold til §§ 66-75 (kontoførende institutter) tilkommer ud over den pågældende værdipapircentral:

...

4. realkreditinstitutter, ...

§ 64. Finansielle virksomheder omfattet af lov om banker og sparekasser m.v. ..., og realkreditloven ... skal indgå en tilslutningsaftale med en værdipapircentral som betingelse for, at de kan opnå adgang til at indrapportere til registrering i den pågældende central...

§ 76. Der udfærdiges periodiske kontoudskrifter til ejere af fondsaktiver. Kontoudskriften angiver de fondsaktiver, for hvilke de pågældende er registreret som ejere på datoen for udskriften. Tilsvarende udfærdiges udskrifter til indehavere af begrænsede rettigheder og registrerede fondsaktiver.

Stk. 2. På enhver konto skal registreres det kontoførende institut. Det kontoførende institut har adgang til på den pågældende værdipapircentral's vegne at udfærdige udskrift til kontoen. Udskrifter skal udfærdiges til en efter registeret berettiget, såfremt denne anmoder herom.

Stk. 3. Finanstilsynet fastsætter nærmere regler om udfærdigelse af kontoudskrifter efter stk. 1 og om kontoudskriftens indhold ..."

Lov nr. 1072/1995 var et led i den såkaldte børsreform II. Fra bemærkningerne til lovforslaget (nr. 71 fra 1995) er hentet følgende:

"Almindelige bemærkninger

...4. Deregulering og fremtidssikring af lovgivningen

Den overordnede målsætning med børsreformen er at gøre det danske marked konkurrencedygtigt. Et middel til at nå denne målsætning er, at der gives friere rammer for markedets institutioner, hvorved disse får mulighed for hurtigere at tilpasse sig markedsudviklingen.

Hovedansvaret for den fortsatte udvikling af markedet, og for at markedet kan betjene dets kunder, ligger således - som hidtil - hos markedets institutioner, dvs. hos fondsbørser, clearingcentraler, værdipapircentraler m.v.

Disse institutioner skal som erhvervsvirksomheder have spillerum og frihed i bestræbelserne på at effektivisere handelen og tiltrække omsætning...

5.2. Værdipapirmarkedets institutioner

Infrastrukturen på det danske værdipapirmarked er i dag baseret på de tre centrale institutioner: Københavns Fondsbørs, Garantifonden for Danske Optioner og Futures og Værdipapircentralen...

Det er vigtigt, at de danske værdipapirmarkedsinstitutioner fremover er fleksible og omstillingsberedte, og at institutionerne løbende tilpasser sig nye udviklinger i markedsforholdene. Dette må kræves for, at det danske værdipapirmarked opfattes som attraktivt for både danske og udenlandske handlere, udstedere og investorer. Lovgivningen bør give institutionerne de bedst mulige rammer for at kunne leve op til dette krav.

Derfor foreslås det at ophæve den lovgivningsmæssige fastfrysning af værdipapirmarkedets institutioner, at ophæve de lovgivningsmæssige monopoler, og at markedets institutioner fremover skal drives på kommercielle vilkår...

5.5. Værdipapircentraler

Lov om en værdipapircentral har hidtil reguleret Værdipapircentralen og den registreringsaktiviteter. Samtidig har Værdipapircentralen også omfattende clearing- og afviklingsaktiviteter. I de senere år har Værdipapircentralen været udsat for stigende konkurrence fra internationale clearing- og afviklingscentraler, og har ikke haft samme muligheder for at tilbyde serviceydelser i forbindelse med registreringen. Værdipapircentralens muligheder for at virke under international konkurrence foreslås derfor forbedret. Det er vigtigt, at Værdipapircentralen fremover er gearet til at modtage udlændinge i det danske system og kan udføre de servicefunktioner, der er nødvendige for at tiltrække udenlandske kunder.

Pligten, til at danske noterede værdipapirer skal indskrives i Værdipapircentralen, har i realiteten givet Værdipapircentralen en monopolstilling på registrering af værdipapirer i Danmark. Det foreslås af ophæve Værdipapircentralens monopol i henhold til lov om en værdipapircentral med det formål at give centralen - og eventuelle fremtidige centraler - den fornødne fleksibilitet til at indrette sig i overensstemmelse med markedets skiftende behov. Dette indebærer, at registreringsvirksomhed fremover skal drives som kommerciel virksomhed i aktieselskabsform i lighed med, hvad der gælder i eksempelvis Sverige...

Værdipapircentraler får ifølge forslaget adgang til at foretage registrering med retsvirkning i henhold til loven og udføre afviklingsunderstøttende aktiviteter, så som udlån af værdipapirer og garantistillelse. Herudover kan en værdipapircentral fremover agere som kontoførende institut for institutionelle investorer, udlændinge og andre...

Til § 62

Det foreslås, at en værdipapircentral selv får ret til at føre konti og foretage registreringer. I denne funktion er centralen i forhold til Finanstilsynet underlagt de samme pligter som øvrige kontoførende institutter, herunder om afgivelse af oplysninger til brug for tilsynet efter denne lov...

Af den gældende lov om en værdipapircentral fremgår det, at kontoførende institutter "foretager registreringer" i Værdipapircentralen. I dette og efterfølgende kapitler er denne beskrivelse af kontoførende institutters funktion ændret til "indrapportering til registrering". Den ændrede formulering er en præcisering, men ikke en ændring af de kontoførende institutters funktion og forpligtelser i forbindelse med modtagelse og behandling af anmeldelser til registrering, herunder prøvelse og indrapportering..."

Af bekendtgørelse nr. 925 af 17. oktober 1996 om registrering m.v. af fondsaktiver i en værdipapircentral, som er opretholdt, fremgår blandt andet følgende:

"...§ 8. Udslettelse af obligationer i forbindelse med udtrækning og forfald foretages af den registrerende værdipapircentral...

Stk. 3. ... Meddelelse om udtrækning gives af den pågældende værdipapircentral, evt. af det kontoførende institut efter aftale, til den eller de efter registret berettigede, jf. § 53, stk. 1. ...

De tilsluttede deltageres rettigheder og pligter

...

Kontoførende institut

§ 18. Et kontoførende institut, som har indgået tilslutningsaftale med en værdipapircentral, er i det omfang, som fastsættelse i tilslutningsaftalen, eneberettiget og forpligtet til at foretage registreringer i værdipapircentralen for så vidt angår konti, for hvilke det pågældende institut er registreret som kontoførende institut, jf. dog § 20.

Stk. 2. Det kontoførende institut kan i instituttets generelle depotbetingelser begrænse såvel antallet af anmeldelsessteder under instituttet som de grupper af fondsaktiver, for hvilke det ønsker at være kontoførende. Der kan ikke foretages begrænsninger med hensyn til arten af de rettigheder, som instituttet skal registrere...

§ 19. Medmindre andet følger af lov eller bestemmelser udstedt i henhold til lov, kan indehaveren af et fondsaktiv vælge, hvilke af de institutter, som har indgået tilslutningsaftale med den værdipapircentral, der har registreret fondsaktivet, han ønsker som kontoførende...

Stk. 2. Kontohaveren kan til enhver tid forlange sine fondsaktiver overført til et andet kontoførende institut, som har indgået tilslutningsaftale med den værdipapircentral, der har registreret de pågældende fondsaktiver. Reglerne for anmeldelse finder tilsvarende anvendelse på anmodninger om overførsel...

§ 25. Har en konto i mere end 1 år ikke indeholdt fondsaktiver, kan det kontoførende institut foranledige kontoen slettet af registeret...

Kundemeddelelser

§ 49. Ved enhver registrering af en ret over et fondsaktiv, ved enhver ændring heraf samt ved ændring af kontoførende institut skal der gives meddelelse herom efter værdipapirhandelslovens § 68. Meddelelsen skal angive den registrerende værdipapircentral, det kontoførende institut og oplysning om indholdet af registreringen, tidspunktet for retsvirkningen, samt om der forud er registreret andre rettigheder over fondsaktivet...

§ 51. Kontohaveren skal mindst en gang årligt have udskrift af kontoen. Medmindre andet er aftalt med kontohaveren, skal kontoudskrift udsendes i januar måned og angive det på kontoen pr. 31. december det foregående år registrerede.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på registrerede indehavere af begrænsede rettigheder over fondsaktiver...

§ 53. Det skal i tilslutningsaftalen fastlægges, om udskrivningen af kundemeddelelser efter § 49, kontoudskrifter efter §§ 51 og 52 eller meddelelser om udtrukne obligationer efter § 8 foretages af det kontoførende institut eller af værdipapircentralen.

Stk. 2. Når det kontoførende institut udskriver en kundemeddelelse, skal det lægge den fra den pågældende værdipapircentral i denne anledning modtagne information til grund. Det kontoførende institut kan dog tilføje yderligere oplysninger til brug for modtageren..."

Indklagede har på forespørgsel fra Nævnssekretariatet oplyst, at der ikke findes en formel aftaleblanket, som skal underskrives af kunden i forbindelse med oprettelsen af et depot. Indklagede har endvidere oplyst, at klagerens depot blandt andet består af obligationer i serierne 22 og 26.

Indklagedes serievilkår for 22. og 26. serie indeholder blandt andet følgende bestemmelse:

"Serien er underkastet den til enhver tid gældende realkreditlovgivning og foreningens til enhver tid gældende vedtægter."

Indklagedes vedtægter indeholder i § 31 følgende bestemmelse:

"§ 31. Bestyrelsen fastsætter endvidere de nærmere vilkår for Selskabets udstedelse af obligationer og andre værdipapirer."

Med hjemmel i vedtægterne har indklagede udstedt "Regulativ for ...(indklagedes)... udlån og obligationer, hvoraf følgende fremgår:

"§ 1.

Selskabets udlån og udstedelse af realkreditobligationer og andre værdipapirer sker efter den til enhver tid gældende realkreditlovgivning og efter bestemmelser fastsat i nærværende regulativ.

§ 2.

Stk. 1. Ydelse af lån og udstedelse af realkreditobligationer og andre værdipapirer til finansiering heraf kan efter bestyrelsens beslutning ske i serie. Serierne kan opdeles efter løbetid og kan dels i afdelinger (aldersklasser) og disse igen i rentefodsafdelinger. Vilkårene for de enkelte realkreditobligationsserier er en del af nærværende regulativ...

§ 4.

...

Stk. 3. Realkreditobligationerne kan indskrives i selskabet..."

Nævnssekretariatet har den 24. februar 2003 på foranledning af Nævnet anmodet indklagede om at give oplysninger om følgende:

- Hvilke ydelser er depotgebyret på 75 kr. halvårligt beregnet til at skulle dække?

- Hvilke af de nævnte ydelser udfører Realkredit Danmark A/S som kontoførende institut, og hvilke af de nævnte ydelser har karakter af serviceydelser herudover?
- Hvilke af de nævnte ydelser kunne alternativt udføres af Værdipapircentralen?
- Hvad ville ydelserne, som er nævnt under tredje punkt, have kostet, hvis de havde været udført af Værdipapircentralen?

Indklagede har den 3. marts 2003 besvaret henvendelsen på følgende måde:

"...Under henvisning til jeres brev af 24. februar 2003 skal vi hermed fremkomme med de ønskede oplysninger.

- Det halvårlige depotgebyr på kr. 75,00 dækker den elektroniske opbevaring af obligationerne i depotet. Derudover skal det dække:
 - omkostningerne, der er forbundet med udskrivningen af årsopgørelser.
 - indberetning af beholdninger, renter og udtrukne beløb til Told & Skat,
 - besvarelse af telefoniske henvendelser omkring renter og udtrukne beløb,
 - ændring af navne- og adresseoplysninger,
 - ændring af pengeinstitut/kontonummer til brug for udbetaling af renter og udtrukne beløb,
 - registrering af rettighedshavere og fuldmagtshavere og
 - kontrol af formalia/underskrifter i forbindelse med salg fra depoter.
- Depotopbevaringen, registreringer m.v. udfører indklagede i sin egenskab af kontoførende institut for depotet. Årsopgørelserne udskrives på baggrund af de depotoplysninger, som indklagede har registreret på beholdninger, renter og udtrukne beløb i løbet af et år. Årsopgørelsen dannes og udskrives af indklagede. Indberetningen til Told & Skat udføres af Værdipapircentralen på vegne af indklagede.
- Ud over indberetningen til Told & Skat kan ingen af de nævnte ydelser ydes af Værdipapircentralen. Værdipapircentralen er ikke selv kontoførende institut for kunder og har derfor ikke mulighed for at stille depotopbevaring til rådighed som en serviceydelse. Depotkunder er derfor henvist til at føre deres depot hos et pengeinstitut eller realkreditinstitut, der har indgået aftale med Værdipapircentralen om at være kontoførende institut.
- Se ovenfor..."

Til brug for Nævnet har Sekretariatet indhentet følgende priser på værdipapirdepoter i udvalgte pengeinstitutter:

Danske Bank:

Der betales et halvårligt grundgebyr på 75 kr. samt 12,50 kr. pr. transaktion ved beholdningsændringer. For overførsel af obligationer til fremmed pengeinstitut betales 150 kr.

Jyske Bank:

Der betales et årligt grundgebyr på 55 kr. (gebyret nedsættes forholdsmæssigt, hvis der i depotet indgår aktier) samt et årligt fondskodegebyr på 21,88 kr. Ved beholdningsændringer betales der 15 kr. pr. transaktion samt 7,40 kr. pr. million (eller en forholdsmæssig andel heraf, hvis beløbet udgør mindre end en million). For overførsel af obligationer til fremmed pengeinstitut betales 200 kr.

Lån & Spar:

Der betales et halvårligt grundgebyr på 22,50 kr. pr. depot samt et halvårligt gebyr på 10,95 kr. pr. fondskode. Der betales herudover 12,50 kr. for hver meddelelse om rente og udtrækning. Ved beholdningsændringer betales der 15 kr. pr. transaktion. Overførsel af obligationer til fremmed pengeinstitut sker vederlagsfrit.

Nordea Bank:

Der betales et årligt grundgebyr på 50 kr. pr. depot samt et årligt gebyr på 25 kr. pr. fondskode. Der betales herudover 15 kr. pr. transaktion ved beholdningsændringer. For overførsel af obligationer til fremmed pengeinstitut betales 150 kr.

ANKENÆVNETS BEMÆRKNINGER:

3 medlemmer - Hugo Wendler Pedersen, Per Englyst og Mads Laursen - udtaler:

Indklagedes "Handels- og depotbetingelser" af august 2001 indeholder hverken bestemmelser om betaling af gebyrer for obligationsdepoter eller bestemmelser om opsigelse af obligationsdepoter. Sådanne regler er indført ved indklagedes "Forretningsbetingelser for depoter i ...(indklagede)...", der trådte i kraft den 1. juni 2002.

Selv om handels- og depotbetingelserne af august 2001 ikke indeholder nogen udtrykkelig opsigelsesadgang for indklagede, finder vi, at der i et vedvarende retsforhold af denne karakter må

være adgang til at bringe en gratisydelse som den foreliggende til ophør med et passende varsel.

Vi finder, at en varsling den 21. november 2001 om de nye betingelser, der trådte i kraft den 1. juni 2002, må anses for passende.

Vi finder ikke grundlag for at tilsidesætte de indførte gebyrer som urimelige.

Vi stemmer som følge af det anførte for at frifinde indklagede.

2 medlemmer - Grit Munk og Jeanette Werner - udtaler:

Vi er ikke uden forståelse for, hverken behovet for eller hensigtsmæssigheden i at gebyrlægge forskellige serviceydelser, således at omkostningerne til serviceydelserne ikke dækkes ind over de generelle priser, men opkræves som led i en "brugerbetaling". Vi finder imidlertid, at indklagede ikke har nogen hjemmel til at indføre gebyrer over for eksisterende depotkunder - i hvert fald ikke for administration af de værdipapirer, som var indskrevet på depotet på tidspunktet for gebyrvarslingen. Vi finder således, at indklagede over for klageren har forpligtet sig til at administrere depotet vederlagsfrit, for så vidt angår de værdipapirer, som var indskrevet på depotet på tidspunktet for gebyrvarslingen.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet.

Som følge heraf

b e s t e m m e s

Indklagede, Realkredit Danmark A/S, frifindes.

Hugo Wendler Pedersen

Susanne Nielsen